

LEGAL INSIGHT

Η ΚΕΡΚΟΠΟΡΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΧΕΙΑ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΩΝ ΥΠΕΡΧΡΕΩΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΠΟ EURO2DAY)

Γιώργος Ψαράκης
ΜΔΕ, LL.M., PgCert

Τι κοινό έχουν ο ΔΟΛ, το MEGA, η Alpha Grissin, η Axon, η ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ Α.Ε., τα Ναυπηγεία Σκαραμαγκά, ο όμιλος Κυπριώτη και η EKTASIS; Όλες οι παραπάνω επιχειρήσεις βρέθηκαν αντιμέτωπες με τις τράπεζες με σκοπό την ταχεία εκποίηση των περιουσιακών τους στοιχείων μετά από αξιοποίηση του «νόμου Δένδια» (νόμος 4307/2014). Στο παρόν άρθρο αναλύονται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του νόμου και η μέχρι σήμερα πρακτική των ελληνικών δικαστηρίων (νομολογία).

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2018

Τι κοινό έχουν ο ΔΟΛ, το MEGA, η Alpha Grissin, η Axon, η ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ Α.Ε., τα Ναυπηγεία Σκαραμαγκά, ο όμιλος Κυπριώτη και η EKTASIS; Όλες οι παραπάνω επιχειρήσεις βρέθηκαν αντιμέτωπες με τις τράπεζες με σκοπό την ταχεία εκποίηση των περιουσιακών τους στοιχείων μετά από αξιοποίηση του «νόμου Δένδια» (νόμος 4307/2014). Σε ορισμένες υποθέσεις αναμένεται στο άμεσο μέλλον η απόφαση του δικαστηρίου (EKTASIS, AXON) ενώ για άλλες έχει ήδη ολοκληρωθεί η διαδικασία της εκποίησης. Να σημειωθεί δε ότι σε τέσσερις περιπτώσεις οι αιτήσεις των τραπεζών απερρίφθησαν στον πρώτο βαθμό (με πιο πρόσφατη την απόρριψη της αίτησης κατά του ομίλου Κυπριώτη), με μία εκ των τεσσάρων αποφάσεων να ανατρέπεται υπέρ των τραπεζών στο Εφετείο. **«Υπερόπλο» στα χέρια των πιστωτικών ιδρυμάτων, ο νόμος «Δένδια» έχει χρησιμοποιηθεί τα τελευταία δύο χρόνια αρκετές, πλέον, φορές για την ταχεία ρευστοποίηση περιουσιακών στοιχείων επιχειρήσεων, ιδίως εκποίηση ξενοδοχειακών μονάδων.** Η παλιά διοίκηση απομακρύνεται άμεσα με την έκδοση της δικαστικής απόφασης, την διαχείριση αναλαμβάνει πρόσωπο προτεινόμενο από την τράπεζα, το οποίο και προχωράει στην πώληση της επιχείρησης ως συνόλου ή σε κλάδους, μέσω δημόσιου πλειοδοτικού διαγωνισμού, εξοφλώντας του δανειστές της επιχείρησης από το τίμημα της πώλησης. Η λογική είναι ότι εφόσον η παλιά διοίκηση δεν μπόρεσε να σώσει την επιχείρηση, είναι άδικο να συνεχίζει να την ελέγχει σε βάρος των πιστωτών της (εργαζόμενοι, τράπεζες, προμηθευτές κτλ.).

Η διαδικασία είναι σχετικώς απλή:

1. Πιστωτές που συγκεντρώνουν πάνω από το 40% των υποχρεώσεων μιας επιχείρησης, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνεται τουλάχιστον ένα πιστωτικό ίδρυμα, καταθέτουν αίτηση στο Δικαστήριο, και εντός λίγων μηνών εκδίδεται απόφαση περί έναρξης διαδικασίας εκποίησης, εφόσον πληρούνται, διαζευκτικά, οι εξής, κυρίως, προϋποθέσεις: α) η επιχείρηση έχει

σταματήσει τις πληρωμές της ή β) για δύο συνεχόμενα έτη το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας έχει καταστεί κατώτερο του ενός δεκάτου (1/10) του μετοχικού κεφαλαίου για Α.Ε. και 1/2 του εταιρικού κεφαλαίου για ΕΠΕ (από 1/1/2019 η προϋπόθεση αυτή καταργείται για τις Α.Ε.) ή γ) η εταιρεία δεν έχει υποβάλει προς καταχώριση οικονομικές καταστάσεις δύο τουλάχιστον συνεχόμενων διαχειριστικών χρήσεων, εγκεκριμένες από τη γενική συνέλευση.

2. Μετά την έκδοση απόφασης, ένας διαχειριστής αφερεγγυότητας (λογιστής Α' τάξεως, ορκωτός ελεγκτής ή δικηγόρος από το μητρώο διαχειριστών αφερεγγυότητας) αναλαμβάνει την διαχείριση των τρεχουσών υποθέσεων της επιχείρησης και την διεξαγωγή της διαδικασίας του δημόσιου πλειοδοτικού διαγωνισμού του ενεργητικού της. Όλη η διαδικασία πρέπει να περατωθεί εντός 12 μηνών από την έκδοση της απόφασης.

3. Κατόπιν το προϊόν της εκποίησης του ενεργητικού της επιχείρησης κατευθύνεται προς εκπλήρωση των υποχρεώσεων της προς τους δανειστές, μεταξύ των οποίων και τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν εκκινήσει την διαδικασία της ειδικής διαχείρισης.

Η διαδικασία αν και τιτλοφορείται «ειδική διαχείριση», στην ουσία αποτελεί διαδικασία εκποίησης, εκκαθάρισης, του ενεργητικού της περιουσίας της επιχείρησης. **Ο φορέας της επιχείρησης χάνει το ενεργητικό του, μένει ένα άδειο «κουφάρι», ενώ η ίδια η επιχείρηση περνάει στα χέρια άλλου φορέα.** Ενώ δηλαδή με άλλες διαδικασίες εξυγίανσης, π.χ. αίτηση άρθρου 99 Πτωχευτικού Κώδικα, η επιχείρηση συνεχίζει να λειτουργεί υπό τον ίδιο φορέα, που μπορεί και να είναι αυτός που ευθύνεται για την κατάσταση αφερεγγυότητας στην οποία βρίσκεται, στην διαδικασία της ειδικής διαχείρισης, ο φορέας είναι αυτός που αλλάζει πρώτος.

Είναι φυσικό αυτή η διαδικασία να είναι η πλέον επιθετική απέναντι σε στρατηγικούς κακοπληρωτές, καθότι στερεί από αυτούς άμεσα, ταχύτατα και πολύ αποτελεσματικά, τον έλεγχο των περιουσιακών τους στοιχείων. Μάλιστα, με την κατάθεση της αίτησης από τα πιστωτικά ιδρύματα, ο φορέας δεν μπορεί να καταθέσει καμία αίτηση εξυγίανσης κοκ. Με άλλα λόγια με το που κατατίθεται η αίτηση ειδικής διαχείρισης από τις τράπεζες, παγώνει κάθε μέτρο προστασίας που έχει ο ίδιος ο φορέας της επιχείρησης μέχρι να εκδοθεί απόφαση επί της αίτησης των τραπεζών.

Τα θετικά της διαδικασίας για τα πιστωτικά ιδρύματα είναι, μεταξύ άλλων, ότι:

α) Η επιχείρηση αποτιμάται ως σύνολο περιουσιακών στοιχείων άυλων και μη, ενώ π.χ. σε περίπτωση πλειστηριασμού των επί μέρους ακινήτων της καμία τιμή δεν μπορεί να δοθεί για το πελατολόγιο της επιχείρησης.

β) Ο ειδικός διαχειριστής μπορεί πριν την διενέργεια του πλειοδοτικού διαγωνισμού να «επικοινωνήσει» την σκοπούμενη πώληση, προχωρώντας λ.χ. σε διαφήμιση αυτής μέσω των ΜΜΕ και σε προβολή της ιδιαίτερης αξίας της επιχείρησης. Στο ίδιο πλαίσιο μπορούν να λάβουν

χώρα συναντήσεις με υποψήφιους πλειοδότες και επίδειξη των περιουσιακών στοιχείων (μέσω επιτόπιας επίσκεψης κοκ).

γ) Στον δημόσιο πλειοδοτικό διαγωνισμό δεν υπάρχει τιμή πρώτης προσφοράς (άρα minimum ποσό πλειοδοσίας) και ο διαχειριστής δεν δικαιούται να κηρύξει άγονο τον διαγωνισμό σε περίπτωση που δεν κριθούν συμφέρουσες οι προσφορές. **Μάλιστα ακόμα και στην περίπτωση που υποβληθεί μόνο μία προσφορά, η πλειοψηφία των πιστωτών μπορεί να αποφασίσει την αποδοχή της (κατόπιν και της τυπικής έγκρισης από το δικαστήριο).** Επομένως, χάριν της ταχύτητας της διαδικασίας, η επιχείρηση μπορεί να εκπονηθεί και σε χαμηλότερη της τρέχουσας αξία, το οποίο όμως μπορεί να είναι επωφελές για το πιστωτικό ίδρυμα σε όρους παρούσας αξίας.

δ) Η διαδικασία περατώνεται εντός λίγων μηνών, προς αποφυγή απαξίωσης της αξίας της επιχείρησης, σε αντίθεση με άλλες διαδικασίες ατομικής αναγκαστικής εκτέλεσης ή πτώχευσης που κρατάνε αρκετά χρόνια.

ε) Ο έλεγχος της επιχείρησης περνάει πλέον στον εκκαθαριστή, που είναι ένας επαγγελματίας διαχειριστής αφερεγγυότητας, με την συνδρομή συνήθως μιας εκ των γνωστών ελεγκτικών εταιρειών. Ο τέως φορέας της επιχείρησης δεν έχει πλέον καμία δυνατότητα διαχείρισης των οικονομικών κτλ. της επιχείρησης. Πρακτικές όπως λ.χ. προσωρινές ταμειακές διευκολύνσεις (δάνεια) στα μέλη του Δ.Σ. και αγορά μετοχών συνδεδεμένων με τον φορέα εταιρειών, αφενός δεν θα μπορούν πια να λάβουν χώρα, αφετέρου λόγω της αλλαγής του διαχειριστή ευχερώς θα μπορούν να αποκαλυφθούν.

στ) Η όλη διαδικασία της μεταβίβασης «πριμοδοτείται» από διάφορες φοροαπαλλαγές και ελαφρύνσεις, όπως μείωση 30% των νόμιμων αμοιβών δικηγόρων, συμβολαιογράφων, επιμελητών και υποθηκοφυλάκων και απαλλαγή από φόρους, τέλη ή δικαιώματα του Δημοσίου (πλην του ΦΠΑ).

Ποια, λοιπόν, η θέση των εταιρειών απέναντι σε αυτή την «fast track» εκκαθάριση; Η βέλτιστη αντιμετώπιση είναι η πρόληψη και η επίδειξη πραγματικής βούλησης εκ μέρους του φορέα της επιχείρησης για επίλυση του προβλήματος της υπερχρέωσης. Ειδικότερα:

1. Οι απαιτήσεις των τραπεζών που θα στραφούν κατά των επιχειρήσεων θα είναι από συμβάσεις κατά κύριο λόγο ανοίγματος πίστωσης με αλληλόχροο λογαριασμό ή τοκοχρεωλυτικών δανείων. Και στις δύο περιπτώσεις υπάρχει ευρύ πεδίο ελέγχου καταχρηστικών πρακτικών των πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν ως σκοπό την υπέρμετρη αύξηση του χρέους. Ειδικά ως προς τις ρήτρες του κυμαινόμενου επιτοκίου, οι οποίες δεν στηρίζονται σε επακριβώς καθορισμένα κριτήρια αναπροσαρμογής. **Επομένως, εφόσον η επιχείρηση αμφισβητήσει έγκαιρα, και όχι προσχηματικά λίγο μετά ή πριν την υποβολή της αίτησης ειδικής διαχείρισης, το ύψος της οφειλής, τότε η απαίτηση δεν θα θεωρείται «εκκαθαρισμένη» και άρα δεν θα μπορεί να στηρίξει την αίτηση (καθότι δεν θα αποδεικνύεται «παύση πληρωμών»).** Το ίδιο εξάλλου συμβαίνει και στα επιχειρηματικά δάνεια σε ελβετικό

φράγγο, όπου λόγω της αμφισβήτησης του έγκυρου της συναλλαγματικής ρήτηρας, υπάρχει βάσιμο έδαφος αμφισβήτησης του ύψους, και άρα του εκκαθαρισμένου της απαίτησης.

2. Εφόσον δεν έχουν δημοσιευτεί για δύο χρήσεις οικονομικές καταστάσεις ή τα ίδια κεφάλαια είναι κάτω από το 1/10 του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας (εφόσον πρόκειται για Α.Ε.), η τελευταία θα πρέπει πριν την υποβολή της αίτησης εκ μέρους της τράπεζας, να έχει ήδη εκκινήσει διαδικασία θεραπείας των συγκεκριμένων προβλημάτων, δημοσιεύοντας τις οικείες οικονομικές καταστάσεις ή λαμβάνοντας αποφάσεις (από την Γενική Συνέλευση, εφόσον πρόκειται για ανώνυμη εταιρεία) περί εξυγίανσης της εταιρείας και αύξησης πιθανόν των ιδίων κεφαλαίων.

3. Πριν την καταγγελία των πιστωτικών συμβάσεων, το πιστωτικό ίδρυμα είναι υποχρεωμένο να εφαρμόσει τον Κώδικα Δεοντολογίας προτείνοντας λύσεις διευθέτησης του χρέους. Σε κάθε περίπτωση, και πέρα από τον Κώδικα, τα πιστωτικά ιδρύματα είναι υποχρεωμένα λόγω του ρόλου τους στην ελληνική οικονομία, να προσπαθούν συμβιβαστικά και καλόπιστα να ρυθμίσουν μία οφειλή και όχι απευθείας να καταγγέλλουν προχωρώντας σε δικαστικές ενέργειες. Τούτο φυσικά εφόσον και ο δανειολήπτης φέρεται καλόπιστα και έντιμα. Σε περίπτωση λ.χ. αίτησης κατά ξενοδοχειακής μονάδας στο Ηράκλειο Κρήτης, αυτή απορρίφθηκε κατόπιν αποδοχής της ένστασης της εταιρείας ότι η τράπεζα δεν διαπραγματεύτηκε καλόπιστα, κωφεύοντας σε επανειλημμένες προσπάθειες συναινετικής διευθέτησης του χρέους και απορρίπτοντας όλα τα αιτήματα ρύθμισης χωρίς καμία ειδικότερη αιτιολογία.

4. Σε κάθε περίπτωση, η προσχηματική ανάληψη πρωτοβουλιών ενόψει της εκδίκασης της αίτησης ειδικής διαχείρισης, δεν θα μπορέσει να αποτρέψει την αποδοχή της αιτήσεως. Επίσης η επιλεκτική πληρωμή εργαζομένων και Δημοσίου και πάλι δεν θα μπορέσει να εμποδίσει την αποδοχή της αιτήσεως, εφόσον το μεγαλύτερο ποσοστό οφειλών, και ειδικότερα οι τραπεζικές οφειλές, μένει ανεξόφλητο.

Τελικά ο νόμος «Δένδια» αποτελεί πράγματι ένα «υπερόπλο» στα χέρια των τραπεζών, το οποίο είναι σε θέση να ανατρέψει τις μέχρι πρόσφατα γνωστές ισορροπίες μεταξύ πιστωτικού ιδρύματος και υπεχρεωμένης επιχείρησης. Κάθε υπόθεση, ωστόσο, είναι διαφορετική και κατά τούτο κάθε δικαστής (καθότι παρ' όλη την σημασία των υποθέσεων αυτών, κρίνονται από μονομελή δικαστήρια) θα πρέπει να εξετάζει προσεχτικά όχι μόνο το γράμμα αλλά και το σκοπό του νομοθέτη, σε συνδυασμό με ενδελεχή έλεγχο περί της ειλικρινούς βούλησης του φορέα της επιχείρησης για διευθέτηση του προβλήματος της υπερχρέωσης.

